

Full diocesà

30 de gener del 2022

p5 —El 7 de febrer, III conferència Torrasiana

p6 i p7 —El ritus de la institució de catequistes

Pintura de G. Bellini (1459), Fondazione Querini Stampalia (Venècia)

La presentació de Jesús al temple

Ens diu l'evangelí de sant Lluc: «Passats els dies que manava la Llei de Moisès referent a la purificació, els pares de Jesús el portaren a Jerusalem per presentar-lo al Senyor, complint el que prescriu la Llei, que tot noi fill primer sigui consagrat al Senyor.»

En temps de Jesús, la Llei prescrivia en el Levític que tota dona havia de presentar-se al temple per purificar-se al cap de quaranta dies que hagués donat a llum. Si el fill nascut era baró, havia de ser circumcidat al cap de vuit dies i la mare havia de romandre a casa seva durant trenta-tres dies més, purificant-se a través del recolliment i la pregària. El tema de la purificació estava relacionat amb antics costums relacionats amb la

higiene, el contacte amb la sang i el descans de la dona.

Aquell dia la mare acudia en companyia del seu espòs a les portes del temple per portar-hi una ofrena: un xai o bé un colom o tórtora. Respecte al nen, tot primogènit havia de ser consagrat al Senyor, en record dels primogènits d'Egipte que Jahvè havia salvat. El mateix passava amb els animals primogènits.

Josep i Maria van dur Jesús al temple de Jerusalem. Com que eren pobres, van oferir dos coloms blancs. Encara que litúrgicament celebrem els misteris de la infància de Jesús seguint un altre ordre, la presentació al temple és anterior a la rebuda dels Mags d'Orient a Betlem.

«Us ho dic amb tota veritat: no hi ha cap profeta que sigui rebut al seu país natal»

Diumenge IV de durant l'any / Cicle C

Lectura del llibre de Jeremies

En temps de Josies, el Señor em va fer sentir la seva paraula i em digué: «Abans que et modelés a les entranyes de la mare ja et vaig conèixer; abans de néixer ja et vaig consagrar i et vaig fer profeta, destinat a les nacions. Ara, doncs, cenyeix-te el vestit i vés a dir-los tot el que et manaré. No tinguis por d'ells, si no, seria jo, qui te'n faria tenir. Avui faig de tu una ciutat inexpugnable, una pilastra de ferro, una muralla de bronze que resistirà contra tot el país: contra els reis de Judà i els seus Governnants, contra els seus sacerdots i contra el seu poble. T'assaltaran però no et podran abatre, perquè jo et faré costat per alliberar-te. Ho diu l'oracle del Senyor.»

(1,4-5.17-19)

Salm responsorial

Els meus llavis diran a tothom com m'ajudeu.

[70]

Lectura de la primera carta de sant Pau als cristians de Corint

Alemanes, [interesseu-vos més pels dons millors. Però ara us indicaré un camí incomparablement més gran.

Si jo tingués el do de parlar els llenguatges dels homes i dels àngels però no estimés, valdria tant com les campanes que toquen o els platerets que dringuen. Si tingués el do de profecia i arribés a conèixer tots els secrets de Déu i tota la veritat, si tingués tanta fe que fos capaç de transportar les muntanyes, però no estimés, no seria res. Si distribuís tot el que tinc, fins i tot si em vengués a mi mateix per esclau, sense estimar, només per ser ben vist, no em serviria de res.]

El qui estima és pacient, és bondadós; el qui estima no té enveja, no és presumit ni orgullós, no és groller ni egoista, no s'irrita ni es venja, no s'alegra de les farses, sinó de la rectitud; ho suporta tot, i no perd mai la confiança, l'esperança, la paciència. L'amor no passarà mai. Vindrà un dia que el do de profecia serà inútil, que el do de parlar llenguatges misteriosos s'acabarà, que el do de conèixer també serà inútil. Els dons de conèixer o de profecia que ara posseïm són incomplets; el dia que ho coneixerem tot, allò que era incomplet ja no tindrà utilitat. Quan jo era un nen, parlava com els nens, sentia com els nens raonava com els nens; però d'ençà que sóc un home, ja no m'és útil el que és propi dels nens. De moment coneixem

com si hi veiéssim poc clar una imatge reflectida en un mirall; després hi veurem cara a cara. De moment conec només en part; després coneixeré del tot, tal com Déu em coneix. Mentrestant la fe, l'esperança i l'amor subsisteixen tots tres, però, de tots tres, l'amor és el més gran.

(12,31-13,13)

Lectura de l'evangelí segons sant Lluc

En aquell temps, Jesús, a la sinagoga de Natzaret, començà així la seva explicació: «Això que avui sentiu contar de mi és el compliment d'aquestes paraules de l'Escriptura». Tot-hom ho comentava estranyant-se que sortissin dels seus llavis aquelles paraules de gràcia. Deien: «No és el fill de Josep, aquest?» Jesús els digué: «De segur que em retraureu aquesta dita: "Metge, cura't tu mateix": hem sentit dir el que has fet a Cafarnaüm; fes-ho també aquí, al poble dels teus pares.»

Però ell afegí: «Us ho dic amb tota veritat: no hi ha cap profeta que sigui ben rebut al seu país natal. En temps d'Elies, quan el cel, durant tres anys i sis mesos, no s'obrí per donar pluja, i una gran fam s'apoderà de tot el país, ben segur que hi havia moltes viudes a Israel, però Elies no va ser enviat a cap d'elles, sinó a una viuda de Sarepta de Sidó. I en temps del profeta Eliseu també hi havia mudas leprosos a Israel, però cap d'ells no va ser purificat del seu mal, sinó Naaman, un leprós de Síria.»

En sentir això, tots els qui eren a la sinagoga, indignats, es posaren a peu dret, el tragueren del poble i el dugueren cap a un cingle de la muntanya on hi havia el poble per estimbar-lo. Però ell se n'anà passant entremig d'ells.

(4,21-30)

«Però ell se n'anà passant entremig d'ells»

Compliment i rebuig

Carles Riera i Fonts, pvre.

El compliment de la paraula de Déu té un nom propi: Jesús. La causa del Regne omple de sentit la seva vida. Dels seus llavis surten paraules de salvació i l'audiència se n'estranya. Saberuda i malfiada, la gent del seu poble no és capaç de reconèixer en el fill de Josep la veu del Pare.

«De segur que em retraureu aquesta dita: “Metge, cura’t a tu mateix”.» No deu pas ser joguinejar amb les idees veure en aquesta citació de Jesús un paral·lelisme amb aquella altra que fa: «Si ets el Fill de Déu baixa de la creu» (Mt 27,40). És a dir, volen fets, no paraules.

Ell els augura que la gràcia de Déu és per a tothom, no solament per als jueus, els quals no van rebre l'assistència dels profetes Elies i Eliseu, sinó que aquests ho feren, respectivament, a una vídua pagana de Sarepta de Sidó, i a Naaman, un leprós de Síria. Jesús els exposa un ensenyament que convida a acollir els exclosos, a deixar de viure tancats dins la petita cambra del propi «jo».

A la muntanya del Salt del Senyor, els seus el volen estimbar rostos avall. Se li giren en contra perquè els retrata tal com són («Cantant les veritats es perden les amistats», diem). Ja al bell començament del seu ministeri pren forma l'animadversió que s'anirà desplegant contra ell.

Com els natzarens, també nosaltres podem caure en la temptació de precipitar les paraules de Jesús pels penya-segats de la indiferència o del menyspreu.

La imatge

La presentació de Jesús a la sinagoga del seu poble com a predicador havia pres un aire triomfal i escèptic alhora: l'admiració, per una banda, i l'estranyesa, per l'altra. Acabarà en fracàs, perquè es resistirà a fer miracles, i perillosament, quan el duen a l'estimball on estava situat el poble. La seva missió no és pas la de cercar el lluïment o la fama, sinó la de portar salvació.

Jesús predicant (s. XIX)

Agenda

Lit. hores: Setmana IV

31 dilluns

— Sant Joan Bosco, prev. fund.
— Santa Marcel·la, vídua
2S 15,13-14.30;16,5-13a/Salm 3/
Mc 5,1-20

1 dimarts

— Santa Brígida, vg.
Febrer, mes consagrat a la Purificació de la Mare de Déu
2S 18,9-10.14b.24-25a.30-19,3/
Salm 85/Mc 5,21-43

2 dimecres

La Presentació del Senyor al Temple i la Purificació de la Mare de Déu (la Candelera)
— Santa Aida
Jornada Mundial de la Vida Consagrada
MI 3,1-4/Salm 23/He 2,14-18/Lc 2,22-40

3 dijous

— Sant Blai, bisbe
— Sant Òscar, bisbe
1R 2,1-4.10-12/1Cr 29/Mc 6,7-13

4 divendres

— Santa Joana de Valois, reina fund.
Sir 47,2-13/Salm 17/Mc 6,14-29

5 dissabte

— Santa Àgata (o Àgueda)
— Santa Calamanda, patrona de Calaf, vg. i mr.
1R 3,4-13/Salm 118/Mc 6,30-34

6 diumenge V de durant l'Any/cicle C

— Santa Dorotea
— El Sant Misteri de Cervera
Is 6,1-2a.3-8/Salm 137/1C 15,1-11/
Lc 5,1-11

Joan Comas i Vidal, un manresà bisbe de Menorca

Joan Antoni Castillo, prev.

Fill de Cal Pere Comes del carrer de Santa Llúcia, Joan Comas i Vidal va néixer a Manresa el 24 de juny de 1844, fet testimoniats per una placa de marbre en aquesta via pública. Alumne del col·legi manresà dels jesuïtes, dels seminaris de Vic i Barcelona i de les universitats de Saragossa, Barcelona i Madrid, com també doctor en Dret Civil i Canònic, va ser ordenat sacerdot en 1869 i tot seguit li foren confiades tasques de professor al col·legi de Sant Ignasi de Manresa. Fou també director de la congregació dels Lluïsos i fundador de la Joventut Catòlica, distingint-se com a gran organitzador d'activitats i campanyes apostòliques. Exercí com a catedràtic de Sagrada Escriptura al Seminari de Tarragona, on fou vicari general i canonge de la Seu Primada. La seva ordenació episcopal va tenir lloc a la basílica de la Seu de Manresa el 16 de novembre de 1890.

Instal·lat al capdavant de la diòcesi menorquina, Joan Comas va establir i sistematitzar la pastoral de joventut i també la catequesi d'infants. Tingué especial interès a afavorir l'equipament del seminari, ampliant els fons de la biblioteca i fent adquisició de materials per als gabinets de ciències naturals i de física i química. Va promoure la fundació del Butlletí Oficial de la Diòcesi (21 de gener de 1891). L'agost de 1893 va beneir el primer santuari que hom havia vist aixecar a Espanya dedicat a Maria Auxiliadora, actualment patrona de la ciutat episcopal menorquina.

L'obra pastoral del bisbe Comas, nogensmenys, havia de quedar ben marcada pel suport que va donar a la llengua catalana dins la litúrgia i en la vida general de la diòcesi. Semblant tret havia començat amb el bisbe antecessor, Manuel Mercader. La determinació específica de Comas al respecte fou establir l'obligació dels preveres diocesans de predicar en català, llevat que haguessin obtingut llicència prèvia per a fer-ho en llengua castellana.

Morí al mas Vila dels Solers d'Artés, propietat de la seva família, al qual s'havia hagut de retirar malalt i havent perdut el sentit de la vista, el 20 de juliol de 1906. No obstant la greu malaltia, per voluntat de la Santa Seu conservà el títol de bisbe de Terol i administrador apostòlic d'Albarrasí.

Havent volgut ser sepultat a l'església manresana de Sant Ignasi, aquí li fou erigit un artístic monument sepulcral. Destruïts el temple i el panteó l'any 1936, les despulles del bisbe Comas foren recollides al panteó dels canonges de la Seu al cementiri de Manresa i, acabada la guerra civil, novament inhumades a la cripta de l'església de la Cova de Sant Ignasi.

Rebé l'ordenació episcopal a la basílica de la Seu

III Conferència Torrasiana: «Josep Torras i Bages i l'educació»

Dilluns 7 de febrer a les 7 del vespre

«Josep Torras i Bages i l'educació» és el títol de la tercera conferència torrasiana, organitzada per la Causa de Beatificació Torras i Bages amb la col·laboració de l'ISCRVic. Serà pronunciada per Conrad Vilanou, catedràtic del departament de Teoria i Història de l'Educació de la Universitat de Barcelona, i tindrà lloc el proper dilluns 7 de febrer a les 7 de la tarda, al Seminari Vic.

La conferència estarà dedicada a explorar el pensament en matèria educativa del cèlebre bisbe de Vic, autor de *La Tradició Catalana*.

La Causa Torras i Bages organitza la 3a edició de la Conferència Torrasiana, que se celebra cada any en el dia aniversari de la mort del bisbe de Vic Josep Torras i Bages (1846-1916), autor de *La Tradició Catalana* i anomenat "Patriarca Espiritual de Catalunya". L'edició de 2022 tindrà lloc el dilluns 7 de febrer, a les 7 de la tarda, a la Sala Torras i Bages del Seminari Vic. L'entrada és gratuïta.

El títol de la III Conferència Torrasiana és "Josep Torras i Bages i l'Educació". El Dr. Abel Miró, filòsof, secretari acadèmic de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Vic (ISCRVic) i director de la Conferència Torrasiana, destaca que Torras i Bages va tenir opinions pròpies també en el camp de l'educació, i que recuperar-les i examinar-les a la llum de les modernes teories pedagògiques resulta interessant i útil. Algunes de les afirmacions de Torras, que

avui podrien semblar paradoxals (per exemple, «la extirpació del dogmatisme es una tirania, porque es una violencia contra la conciencia humana»), enclouen en realitat tota una concepció del coneixement, de la seva transmissió i de la formació de la persona que pot aportar perspectives d'interès en el panorama actual.

El ponent d'enguany serà el Dr. Conrad Vilanou Torrano (1953), catedràtic del departament de Teoria i Història de l'Educació de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona. Investigador principal del Grup d'Investigació en Pensament Pedagògic i Social (GREPPS) de la Universitat de Barcelona (UB). Director de la revista *Temps d'Educació* que edita l'Institut de Desenvolupament Professional (antes ICE) de la mateixa UB. President de la Societat Catalana de Filosofia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans. A més a més de la filosofia de l'educació, cultiva la història intel·lectual i cultural i s'ha especialitzat en l'estudi dels discursos pedagògics en l'època contemporània. Autor d'una extensa bibliografia amb més de 145 articles i 130 capítols d'obres col·lectives. Fins avui, ha dirigit 39 tesis doctorals i entre els seus últims treballs es destaca la seva participació al llibre antològic *Textos fonamentals en el exili. Pedagogia culturalista i educació de Joan Roura-Parella* (2020) i *Totalitarismes europeus, propaganda i educació. Una història visual des dels No-Do* (2020).

El ritu d'institució de catequistes

Xavier Romero Galdeano, prev. i delegat del bisbat de Solsona al SIC

Publicació del ritual

El Butlletí de l'Oficina de Premsa de la Santa Seu del dia 13 de desembre del 2021 va publicar el ritu d'institució dels catequistes (*Editio typica*), precedida d'una carta, adreçada als presidents de les conferències episcopals, de la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments, que emmarca aquest ministeri laical, la missió de les conferències episcopals, els requisits, el discerniment i l'itinerari per a conferir aquest ministeri.

Fórmula d'institució

Tot ritual conté oracions per a fer realitat allò que demana; en aquest cas, la institució d'un catequista. Aquesta és la fórmula aprovada:

«Accipe hoc fidei nostræ signum, cáthedram veritátis et caritátis Christi, eúmque vita, móribus et verbo annúntia» (Rep aquest signe de la nostra fe, càtedra de la veritat i de l'amor de Crist, i proclama'l amb la teva vida, els teus comportaments i amb la paraula).

És la fórmula llatina amb la qual un catequista laic (home o dona) podrà serà instituït pel seu bisbe durant una celebració litúrgica. El text, en llatí, ha entrat en vigor el dia 1 de gener del 2022.

«Editio typica»

Efectivament, després de crear formalment el ministeri del catequista amb el *motu proprio Antiquum ministerium* del proppassat 10 de maig, el papa Francesc va aprovar i va fer publicar una *editio typica*, és a dir, un text font o de referència, en llatí, on presenta el Ritu d'Institució dels Catequistes, que serà traduït i adaptat per les diferents conferències episcopals.

D'acord la carta explicativa de la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments, el ritu podrà realitzar-se durant una missa o una celebració de la Paraula de Déu.

L'estructura del ritu preveu, després de la litúrgia de la Paraula, una exhortació; una invitació a l'oració; la fórmula de benedicció i el lliurament d'una creu, com a simbolisme.

Parts del ritu

Dins la celebració eucarística o la celebració de la Paraula de Déu:

1. Introducció.
2. Litúrgia de la Paraula.
3. Crida dels candidats.
4. Exhortació (homília).

5. Invitació a l'oració (els candidats es presenten davant el bisbe i aquest prega per ells).
6. Fórmula de benedicció.
7. Lliurament de la creu (*editio typica*, núms. 3-11).

El ministeri laical

Mons. Arthur Roche, prefecte de la Congregació, ofereix en la carta a les conferències episcopals alguns aclariments sobre el ministeri del catequista:

En primer lloc, es matisa que aquest ministeri és un «servei estable que es presta a l'Església local segons les necessitats pastorals identificades per l'Ordinari del lloc, però realitzat de manera laical com ho exigeix la naturalesa mateixa del ministeri». Es destaca que es tracta «d'un ministeri laical que té com a fonament la condició comuna de ser batejats i el sacerdoci reial rebut en el sagrament del baptisme, i és essencialment diferent del ministeri ordenat rebut en el sagrament de l'orde» (Carta, núms. 1-3). Així mateix, indica que els catequistes, «en virtut del baptisme, són cridats a ser corresponsables en l'Església local per a l'anunci i la transmissió de la fe, exercint tal funció en col·laboració amb els ministres ordenats i sota la seva guia» (Carta, núm. 4).

En la gran varietat de formes que aquest ministeri presenta, continua, «es poden distingir —no de manera rígida— dos tipus principals de les modalitats de ser catequistes. Alguns tenen la tasca específica de la catequesi; uns altres, la tasca més àmplia d'una participació en les diferents formes d'apostolat», com poden ser assistir els pobres, els malalts, formar altres catequistes, coordinar activitats pastorals... (Carta, núms. 5-6).

Discerniment per a proposar candidats

De la mateixa manera, s'aclareix que, atès que aquesta institució posseeix «un fort valor vocacional que requereix el degut discerniment per part del bisbe» i essent el seu contingut definit per cadascuna de les conferències episcopals, «no tots els qui són anomenats "catequistes", realitzant un servei de catequesi o de col·laboració pastoral, han de ser instituïts» (Carta, núm. 7).

En concret, preferiblement no haurien de ser instituïts catequistes: els candidats al diaconat i al sacerdoci; els religiosos i religioses, independentment que pertanyin a instituts el carisma dels quals sigui la catequesi; els professors de religió a les escoles i els qui pres-

ten un servei dirigit exclusivament als membres d'un moviment eclesial la funció del qual és confiada pels responsables de cada moviment eclesial i no pel bisbe (Carta, núm. 8).

Però, atenció! Quant als acompanyants de la iniciació de nens i adults, no necessiten ser instituïts en el ministeri específic, sinó que han de rebre al començament de cada any catequètic «un mandat eclesial públic amb el qual els és confiada aquesta funció indispensable» (Carta, núm. 9).

El catequistes que se situen en una opció específica a servir en un primer anunci poden ser escollits per a aquest ministeri i acompanyar els qui s'obren a l'evangeli i s'inicien en la fe (Carta, núm. 10).

Requisits

Respecte als requisits, s'especifica que és tasca del bisbe diocesà «discernir sobre la crida al ministeri de catequista valorant les necessitats de la comunitat i les capacitats dels candidats» i que «poden ser admesos com a candidats homes i dones que hagin rebut els sacraments de la iniciació cristiana i hagin presentat lliurement al bisbe diocesà una petició escrita i signada» (Carta, núms. 14-15).

L'itinerari vital i formatiu

Es remet al *motu proprio Antiquum ministerium*, que expressa: «És convenient que al ministeri instituït de catequista hi siguin cridats homes i dones de profunda fe i maduresa humana, que participin activament en la vida de la comunitat cristiana, que puguin ser acollidors, generosos i que visquin en comunió fraterna, que rebin la deguda formació bíblica, teològica, pastoral i pedagògica per a ser comunicadors atents de la veritat de la fe, i que hagin adquirit ja una experiència prèvia de catequesi. Es requereix que siguin fidels col·laboradors dels sacerdots i dels diaques, disposats a exercir el ministeri on sigui necessari, i animats per un veritable zel apostòlic» (Carta, núm.15).

Que així sigui!

Agraïm al Sant Pare l'audàcia d'instituir el ministeri laical del catequista, desitjat en molts documents des del Concili Vaticà II i fet realitat dins el seu pontificat. Gràcies, papa Francesc!

Artesans de cohesió social

Romà Casanova, bisbe de Vic

Fa pocs dies es van fer públiques les conclusions de l'informe FOESSA, centre d'estudis de Càritas, que porta per títol «Evolució de la cohesió social i conseqüències del Covid-19». Les dades que ens ofereix són colpidores per als qui, en qualsevol situació, hem de tenir la mirada fraterna que ens demana l'Evangeli: onze milions de persones en exclusió social, és a dir, que queden al marge de la vida de la societat per falta de recursos; a sis-centes mil famílies els manca algun tipus d'ingrés econòmic de manera periòdica que els permeti una certa estabilitat; la diferència entre la població amb més i menys ingressos ha augmentat un vint-i-cinc per cent; tres de cada deu famílies s'han vist obligades a reduir les despeses habituals en alimentació, roba i calçat; la precarietat laboral s'ha duplicat; la bretxa digital ha crescut; hi ha col·lectius especialment perjudicats per aquesta crisi pandèmica: les dones, els joves i el immigrants; les dificultats per a accedir a l'habitatge han augmentat, especialment a Catalunya.

Les dades de la pobresa mostren que l'anomenat escut social ha fracassat

Una primera conclusió fàcil seria pensar que aquesta és una qüestió que implica les administracions polítiques i que nosaltres poc hi tenim a fer. Certament que les administracions han de tenir com a prioritat la qüestió social. Tanmateix, les dades de l'informe esmentat manifesten que l'anomenat «escut social», que tant ha omplert la boca dels dirigents, ha fracassat.

A nosaltres se'ns demana de treure'n una altra conclusió, que ens implica personalment i comunitàriament. Si deixem que aflori el que som en el més pregon del nostre cor, imatge de Déu, hem d'actuar, enfront d'aquesta situació d'exclusió social de tants semblants nostres,

des de l'autèntica fraternitat: tota persona, sense cap distinció, és sempre germana nostra. Anem a la paràbola del bon samarità. Aquest podria haver deixat el malferit a la vora del camí, i anar ràpidament a Jerusalem a presentar una queixa a les autoritats; però no, ell es va fer germà del necessitat, sense preguntar-se ni qui era ni per què estava ferit.

Des del cor que veu, com el del bon samarità, hem de ser artesans de cohesió social: mirada atenta a les persones que hi ha en el nostre entorn i a les seves necessitats tant materials com espirituals, esmerçant temps i recursos en l'escolta i l'acompanyament; donar suport a les institucions que treballen en aquest camp, com Càritas. En definitiva, en tota situació s'ha de palesar que, en Crist, Déu és el nostre Pare i tots som germans.

